

Szerkesztői szállítás
Belső-írályutca 21. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.
Az értékes cikkek díjaztatnak. Kéziratok nem adatkak vissza.
Előfizetési díj:
Egész évre 12 frt.
Félévre 6 „
Negyedévre 3 „
Egy hóra 1 „
Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

K E L E T

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.
Hirdetési díjak:
Negyszer hasábozott garmond sor ára 6 kr. Helyedij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.
Hirdetések felvételnek:
Bécsben: Oppelk Alajosnál (Wallzeile 22. Haasenstein és Voglernél (Neuer Markt 11.).
Pesten: Lang Leopoldnál (Erzsébet-1. 9 szám emelet.)

„KELET”
előfizetési feltételei:
Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hóra 1 frt.
Egyes szám ára 5 kr.

Az előfizetési pénzek — legcélszerűbben postai útvánnyal — Kolozsvárra, Stein János könyvkereskedésbe küldendők.

A „Kelet” kiadóhivatala.

Pest, jun. 13. 1871.

(A.) Tegnap délelőtt 10 órakor fényes küldöttség tiszteltett ő Felségénél, a királynál Bécsben. Simor János Magyarország hercegprímása volt a küldöttség vezére és szónoka, s a katolikus congressus által készített szervezési munkát tette le közvetlenül ő Felsége kezeibe. Hogy a primás minő szavak kíséretében nyújtotta át a munkát, azt e sorok írásakor biztosan nem tudjuk. A magyar lapok bécsi táviratai szerint a hercegprímás azon tiszteletteljes kérelemmel járult ő Felsége elé, hogy a congressus munkáját elfogadva, azt alkotmányos tárgyalás végett a magyar kormányhoz útasítsa. Ellenben egy megbízható bécsi lap azon hirt hozza, hogy a hercegprímás egyenesen arra kérte a királyt, miszerint, mint a katolika egyház legfőbb patronusa, saját hatalmából szentesítse az illető munkát, s ne a kormányhoz útasítsa azt. Mitán ű Felsége ezen föltevést kereken visszaütötte, a küldöttség, a bécsi lap állítása szerint, kedvetlenül s lehangoltan távozott a kihallgatási teremből.

Reméljük s óhajtuk, hogy a bécsi lap ez esetben egész hamisan van értesítve: A hercegprímás azon kívánsága, hogy a király maga intézze el az eléje terjesztett beadványt, nem lenne más, mint minden alkotmányos fogalomnak arculütése, a hazai felelős kormány törvényes jogkörének megcsontására, természetesen befolyásának kijátszására irányzott kísérlet. A jelen esetben pedig az ily kívánság kétszeresen roszalando, kétszeres teherrel járó lenne. Eltekintve attól, hogy minden parlamenti alkotmánynyal bíró államban a király csak felelős ministeriuma útján gyakorolja alkotmányos hatalmát, s jelen esetben azt is figyelembe kell vennünk, hogy a képviselőház a kath. autonómiára nézve már intézkedett is. Tudvalevőleg bizalommal tudomásul vette Pauler minister úr azon nyilatkozatát, hogy a törvényhozás előleges megkérdése nélkül a congressus szabályzatai végrehajtani nem fognak. Ily körülmények közt azt kívánni a királytól, hogy saját hatalomteljéből szentesítse a statutumokat, nem lenne más, mint az alkotmányos szabályok s a törvényhozás tekintélyének megcsorbítására irányzott kísérlet.

Nem is igen hisszük, hogy Magyarország hercegprímása ilyen igényvel lépett volna a trón elé s szívesen fölteszük, hogy a magyar lapok közleménye igaz, mely szerint Simor a szabályzatnak a kormányhoz való juttatását kérte. E kérelem teljesen jogosult, teljesen correct. Minden állampolgárnak van joga a királyi kegyelemhez folyamodni, ha azt az alkotmány szabványainak értelmében teszi, s noha óhajtható, hogy a congressus statutumai jelen szövegezésükben soha érvényre ne emelkedjenek, mégis természetesnek és indokoltnak találjuk, hogy alkotóik a király kezem át akarják azt a felelős kormányhoz juttatni. De bármilyen volt Simor kérelme, ő Felsége válaszát az ország a legnagyobb megelégedéssel veheti tudomásul. Minden szava valódi alkotmányos érzelmét lehell, s akármit mondott is a hercegprímás, a válasz, melyet nyert, világosan a ministeriumhoz útasítja az eléje terjesztett munkát. Most a hazai kormány kötelessége lesz, hogy pontosan és lelkiismeretesen megvizsgálva a hivatalosan hozzája juttatott szabályzatokat, azokat törvényjavaslat alapján a képviselőház elé terjessze, mely az alkotmány értelmében határozni fog

sorsa felett. Nincs ok fölteni, hogy a nemzet választott képviselője akadályokat gördítene az illető munkálatok szentesítése elé, ha azok a kor szellemébe, a modern jogállam természetes hatáskörébe nem ütköznek. Ezt kideríteni, a kormány támogatása mellett, épen ő van hivatva, mint ama testület, mely a közügyeket nem particularis, hanem az egész nemzet szempontjából nézi és intézi. A képviselőházban eddig történtek után biztosan állíthatni, hogy az illető szabályzatok törvényerőre emelését a bennök levő tetemes hiányok és visszás intézkedések nem fogják megengedni. Azonban ez nem a törvényhozás, hanem a kath. congressus hibája. Mint a nemzet legértékesebb kincseinek őrzője, a törvényhozás meg nem engedheti, hogy oly határozatok lépjenek életbe, melyek a közügyre károsan hatnának vissza. Ha egy új congressus elfogadható szabályzatokat alkotand, a képviselőház bizonyosan sietni fog mindazon intézkedések megtételével, melyek a szabályzatok életbeléptetéséhez szükségesek.

A kolozsvári iparos ifjúsághoz!

(Vége.)

És itt önkéntelen a dologra térni parancsol a „kolozsvári iparos lelkes ifjúság” azon nemes cselekedete, mely a f. év június 4-én tartott zártkörű tánczvigalma alkalmával nyilvánult a „helybeli muzeum-utcai gyermekkert” érdekében.

Nagyrebecsült kolozsvári iparos ifjúság!

Őnök a fentnevezett időben rendezett tánczvigalmukkal maradandó emléket hagytak hátra, nem csak a helybeli hőgyvilágnak és polgárságnak, hanem a magyarországi, vidáman lefolyt időteléssel egybekötött jótekonyságú áldozat meghozatalában is az említett gyermekkert fölkarolását illetőleg is. Hogy valóságban minő intézet a gyermekkert: Őnök, szívesen hitetem el magammal, már értik és tudják. Én jónak látom azonban a még nem ismerő, de talán tudványó közönség és iparos ifjúság előtt bemutatni ezen hazánkban egészen új intézményt. Igazi hazája Németország, létrehozója és teremtője Fröbel Frigyes, az új kor felvilágosodott nagy szellemé. A gyermekkert rendeltetése: három egész hat éves gyermekek testi és szellemi tehetségeinek együttes fejlesztése, együttmunkálásra való szoktatása; eszköze: a kisdud cselekvési vágya, melyet ügyesen használt föl, hogy a kis emberkét öntevékenységre, a szép, jó és hasznos megkedvelésére, isten és emberszeretetre képezze. Célja nem az iskolai magoltatás, lélekölő betűtetés és testet elsatnyító folytonos ültetésben és szenvedő (passiv) helyzetben való merev egyformaságban, hanem örökös cselekvésben (aktivitás) áll. Ott az életben előforduló mindennemű iparfoglalkozás nyújtatik a gyermekeknek; mely foglalkozás erőlyes cselekvésre, kintartó munkásságra s kutatásra, felfedezésekre képesíti; tehát a munkára való korai szoktatás, mely az életben minden jónak kútfeje. Továbbá: rendhez, tisztasághoz, engedelmességhez, figyelemhez, gondolkodni tudáshoz, beszédbeli ügyességhez, helyes testtartáshoz stb. szoktató intézet, mely az iskola és szülői ház közti üres helyet tölti be. Gazdag fogalmakkal lép a gyermek innen az iskolába, hol kész figyelemhez szoktatott tanulót nyer benne az iskolatantó; ki ott már nem nevel, csak kiszabott tanrendet ismer kötelező tanulmányul; s ezután megszűnt a gyermek nem csak testi, de lelki cselekvősége is. Az iskola már szigorú törvényekkel kényszeríti a 7—8 éves kisdudat az „ülj, figyelj és vigyázz!” parancsszók teljesítésére. A gyermekkert tökéletes realitétet, melyben a piziny ujjacsák, a gyermekfoglalkozó munkaeszközök segítségével (milyenek az építgetés, papírfűzés és fonás által gyönyörű készítményeket hoznak létre) hihetetlen kézi ügyességet szereznek; ismét a rajzolás, borsómunka és agyaggyúrás által csinos műveket varázsolnak elő; továbbá szívnemesítő dalok, erkölcsi elbeszélések mind megannyi fogalomtár a kisdudok tökélyesbítésére; s ezek minden kényszer nélkül tapadnak a zsenge kis lény eszmévilágához. Szóval: az említett hasznos ismeretszerzés mellett ez intézetben a kisdudok még vannak óva minden külvészedelemektől, melyek mind lelkének, mind testének egyaránt árthatnának. Az alkalmazni szokott számos műveleteket itt most meg sem említem, azokat a gyermekkertben csak látni kell. Mennyi szerencsétlen gyermek pusztul el vízbe vagy mélységekbe hullva alá, kikben hazánkban egy-egy nagy fia, vagy lánya maradt volna meg!

Itt a gyermekkert röviden érintett képe, tisztelt helybeli iparos ifjúság! Honnan előállanak egykor a haza képzett polgárai, elkezdve a legegyszerűbb földművestől a legnagyobb államférfiig.

Midőn a kolozsvári érdemes iparos ifjúságnak megszerezhető s a közérzetet méltán hevitő szent célú áldozathozatalért köszönetet mondok, azon hazafi óhajttással zárom be soraimat, hogy a gondviselés ébressze az összes magyar haza minden rendű ifjúságát ily s hasonló tettek!

K. Csoma János,

helybeli muzeum-utcai gyermek-kert vezetője.

BELFÖLD.

Román lapszemle.

(1.) A „Federatione a” kolozsvári levelezője a brassói testvéresülési ünnepély ellen hosszadalmasan tiltakozik (a már ösmert indokokból), ne hogy az összes románság által helyeselt és elfogadott tény tekintessék. „Teljesítsék a románok kíváncsiak a magyarok s akkor nyílt karokkal fogadják a testvéresülést, a mit jobban mint a románok ki sem óhajt; mert látják mennyi kárt okoz a nemzetek közötti egyenlenség a hazának. Töröljék el a magyarok az 1848-ki választási törvényt, mely csak is a románok miatt van fenntartva, hozzanak egy valódi nemzetiségi törvényt, hagyjanak fel a magyarizálással, a melylyel különben már nagyon elkéstek, hagyjanak fel azon akadályok készítésével, melyeket a román nép művelődése elnyomása végett napról-napra a legmesterségesebben készítenek, adjanak valódi, még pedig nem egyéni hanem nemzeti egyenlőséget, mivel mindig románok, s soha sem magyarok kívánnak lenni, s akkor lesz őszinte, és nem színlelt testvériség, mint a milyen a brassói.” Egyébaránt hogy a kolozsvári s e környékbeli románok ez ügyben mint gondolkodnak, mutatja az, hogy május 15-én az 1848-ban a szabadság és a fentebbi elvek védelmében elesett románokért a szokott parasztut (gyászünnepelet és misét) megtartották.

Az erdélyi román nyelvemelő társaság felhívja a románságot, hogy Osztrák-Magyarországban egy román jogakademiát alapítsanak. E célból közli a Nászodon 1870. és augusztus 8—10-én tartott gyűlés határozatát. E szerint 600 ezer forint tőke szükséges, melyet mint az említett felhívás kifejez, 3 millió románok összegyűjteni könnyű. Megszerezni kívánják pedig ezt: a) az osztrák-magyarhoni románság közt tartandó gyűjtés, b) az állam segélye és c) a jótékony szívűek adakozásából. A Gaze-tában megjelent felhívás előtt Macelariu telegramja jelent, hogy Szerdahelyen már 2555 frt gyűlt össze. A felhívás értesít, hogy a gyűjtés már megkezdett, s reméli, hogy a románság készséggel fogja azt pártfogolni, mivel: „Egy nemzet annyit ér, a mennyit tud, mivel a tudomány az erő. Egy nemzet annyira szabad, a mennyire művelt, mert a műveltség teszi a szabadságot. Egy nemzet annyira boldog, a mennyire felvilágosodott, mert az igazi boldogság csak a tudomány világánál látszik. Szabadság, boldogság és dicsőség, — folytatja a felhívás, — lesznek a gyümölcsök, melyek csak a tudomány mezején teremnek. Hivatkozok ennél fogva egy nagy román szavára, hogy a művelt nemzet a téjjel s mézzel folyó ígéretföldre jut, a műveletlen pedig a sötétségben maradván dől ki az utból.”

A Gaze-ta a június 15-ki megyei gyűlések alkalmából felszólítja a románságot, hogy ügyeljenek magokra, legyenek tevékenyek, s ne hagyjanak egy lépést se jogaikból, mert ez a népre nézve élethál kérdés lesz. Mindazonáltal tiltakozik, hogy a tevékenységbe lépést az unio stb. nézve bármint beösmérésnek tekinték. Felhívja a románságot, hogy az aradmegyeiek példájára politikai egyleteket alakítsanak, melyek a nemzet jogai felett őrködve, kíváncsiak a folyást evidenciában tartásuk s minden módot felhasználjanak, mert: Audaces fortuna juvat, timidosque repellit.

Felszólítja egyszersmind a közsékeket, hogy a június 15-ki gyűlések előtt, vegyék jegyzőkönyvre, hogy azon lépés által, hogy a gyűlésekben s a munkálatokban részt vesznek, nem mondanak le a nemzet jogairól, nem mondanak le azon küzdelemről, melyet a de nobis sine nobis törvények ellen folytattak. (Hát a román ajku képviselők az országgyűlésen nem nos??) Ez által meg lesz óva a nemzet jövője addig is, míg az a törvényhozás terén el lesz ösmerve.

M.-Vásárhely, 1871. jun. 14.

Az e hó 12-ikén végződött s rendkívül silány országos vásárunk alkalmával két, nálunk eddigéig szokatlan, jelenség tűnt föl előttem. Az egyik egy kis zsidó fiú volt, ki csomóska linczerzájg portékája mellett állva, vagy járva, szakadatlanul hangoztatta: „minden darab csak 10 kr, csak, csak, csak 10 kr. A sajátságos egyhangu kiabálás sok embert megállított.

A másik Orbán Balázs, kit a baloldal egy — s nem a nagyobbik — része a végett hívott meg, hogy városunk képét viselje az országgyűlés hátralevő ideje alatt, Politikai hitvallását vasárnap d. u. szavalta el. Hallgatója ennek is bőven volt, mint amannak; de portékája ennek is oly kevésé kelt, mint amannak. Ugy, hogy nem vélek csalódni, midőn állítom: jobb lesz vala O. B.-nak, ha csakis úgy jelenik meg, mint a hogy Berzenczeyt felakasztották volt, t. i. „in effigie.” Mert míg elég kuruczos képe kedvező benyomást tesz a szemlélőre, az elégnél is kuruczosabb ideái egészen diszguztálják azt. Még csak a só ára leszállításáig, s a monopolium eltörléséig érkezett el. Azt gondolja, hogy ha ezek eltörölve lesznek, azonnal trák fog főni minden ember fazekában, s ha aztán még a sorkatonaságot is feloszlatják, azonnal lesznek „egy akol és egy pászor.” Alkalmasint azon hitben él, mint Nagy Pista, a hires színész, ki 48-ban elkezdén politizálni, rövid hét mulva már így nyilatkozott: „Soha sem gondol-

tam volna, hogy ez a politika oly könnyű dolog"; pedig ám úgy van. Ő is úgy tesz a politikával, mint bajuszával: egy jó csomót szakállából ahhoz annectál, a azt hiszi, hogy az a torzonborz valami mind bajusz: ép úgy, egy csomót ábrándjai közül a politikába vegyít, s azt gondolja ártatlan feje, hogy az mind politika. Pedig ép úgy nem politika, valamint a kőszirt nem „Kengurt”, ám-bár a székelőföld leírásában (V. k. 230. l.) tévesen ezt írja, míg Szabó Károly elé nem áll, s egész egyszerűen meg nem magyarázza, hogy az a cifra szó abban a régi okmányban nem „Kengurt”, mint O. B. nagy okosan olvassa, hanem a jó magyar kőszirt. Ezen körülményekből következett, hogy beszéde inkább lehangelte hallgatóit itt is, mintsem lelkesítette volna. Hiában adták az ákít közvetlen közeléből (Kovács Áron jeles tudósunk): a lelkesedés hideg volt, mint időjárásunk, s az éljen oly gyér, mintha pénzen vették volna. A mi kis jóakarát, ötlet illetőleg, némelyekben még maradtott, azt a Berzenczey beszéde, melynek ajánlani lett volna feladata, teljesen semmivé tette. Az öreg úr különben egy pár nagyon is helyes megjegyzést tett a közös iskolákról meg a francia nemzetről, s csak az a kár, hogy ő is böcs Salamonnal, meg annyi mással, akkor tért magába, mikor — mint maga mondja — elfáradott. Az arabeszkzerű beszéd teljesen tönkre tette, kit ajánlani kell vala; úgy, hogy igazoltunk látom egy nem feltétlenül jobboldali polgártársam e nyilatkozatát: „ha engem, mint követjelöltet, úgy fogadtak s ajánlottak volna, mint O. B.-t, eddig erdőn, bokron tul volnék.” Így áll az Orbán Balázs ügye, nem a „Magyar Polgár” szemüvegén vizsgálva azt.

E fordulatban van szerepe a már említett beszédeknek is; de van a maros-vásárhelyi polgárok főbebredt öntudatának is. Ugy látszik, átlátták, hogy azok a sokszor tett ígéretek még a párisi „commune” által sem voltak valószínűsíthetők, hogy „jobb egy veréb a kézben, mint egy tuzok a ház tetején”; s ennél fogva röstellik továbbra is egyes szájás emberek által orruknál fogva vezetett magukat. Ugy látszik, átlátták: mennyire célelles dolog követet importálni akkor, midőn van köztük alapos kézsültségu, munkabíró s kifogástalan jellemű elég.

Mindezeknél fogva hiszem, hogy Orbán Balásznak itt is eszébe fog jutni a bolygó zsidó csüggesztő refrainje: „tovább, tovább!” V á s á r h e l y i.

A magyar delegatio

hadügyi és külügyi albizottságai június 12-kén ülés tartottak.

A hadügyi albizottság, melynek elnökévé, Bittó helyébe, Trefort választott, általánosságban tanácskozott a hadügyi budget fölött és megérintette azon czimeket és tételeket, melyek iránt a hadügyminiszternek tüzetes fölvilágosításait ki fogja kérni. A kormány részéről Lónyay volt jelen. Az albizottság elhatározta, hogy naponként d. e. 9 óráig fogva ülést tartand.

A külügyi albizottság, melynek elnöke gr. Széchen Antal, előadja ifj. Szögyényi-Marich László, a hozzá utasított költségvetést általánosságban végig tárgyalta, főtartván a végleges határozást azon tételekre nézve, a melyek ez idő szerint kiváló politikai jelentőséggel

birnak, a melynek egyebek közt a római s német képviselő. Ezek iránt maga a külügyminiszter fog a szombati ülésben fölvilágosítást adni. Az osztrák Lloyd tétele hasonlólag függőben maradt, míg magyar kir. kereskedelmi miniszter kilitásba helyezett és személyesen adandó fölvilágosítása elő lesz terjesztve. A kormány részéről b. Orczy volt jelen.

Báró Orczy Béla kijelenté, hogy a konzulatusi hivatalok betöltésénél a tavali delegációnak ez irányban nyilvántott óhaja szerint már az idén is tekintettel voltak, és tekintettel lesznek is mint azelőtt, úgy ezúttal is a magyarajku, vagy legalább magyarul tudó egyének alkalmazására. Azt is igérte, hogy a keleti akadémián a magyar nyelvnek is főgnak tanszéket állitani.

A pénzügyi albizottság tudvalevőleg f. hó 10-én fog ülést tartani, a tengerészeti is csak ez idő körül fog egybegyülni; nyilvános ülés pedig 20-dika előtt nem várható. Ezek alapján a delegációk befejezését június hó közepére teszik.

KÜLFÖLD.

Kolozsvár, június 15.

Az Orléans-hercegek visszajövetelén kívül Franciaországban a legfőbb érdek jelenleg az elfogott felkelők pere körül összpontosul. Angol lapok Versailles-ból erre vonatkozólag követkekező részekről értesülnek: Arago Manó visszautasította a fölszólítást, hogy Rochefort Henriket védelmezze a törvényszék előtt. Azt hiszik, hogy a kormány fogja kinevezni Rochefort védőit. Assy védelmét Rigot nevű ügyvéd vállalta el. Assy és Grousset póre hamarabb fog megtörténni, mint Rocheforté. Assy és Delescluse kisasszony (az elesett Delescluse-nek nővére) a legnagyobb önmuralat tanusitják, vonakodva felelni a vizsgálóbíró kérdéseire.

A „Patrie” megnyugtatóssal közli, hogy Franciaország július 5-én ismét 800,000 hátültöltő fegyverrel, és 420,000 emberből álló szervezett hadsereggel fog birni. Egyik-másik cikkében azonban ugyane lap sok aggodalmat tanusit, midőn így szól:

„E perczben nem monarchiáról vagy elnökségről, hanem rend és biztonságról kellene szónak lennie. Miudenekelőtt erőlyes és szilárd belügymnisztert követelünk, kinek pontosan kell engedelmekedni. Azután szigorú purificatio szükséges. A Gambetta által kinevezett prefekteket és hivatalnokokat el kell mozdítani állomásaikról, és felügyelet alatt tartani. A veszély sürget. A commune csak zászlóalja volt a nemzetközi ligának, maga a liga hadserege még ép, sőt a zászlóalj sincs egészen tönkretéve.

A „Patrie” is azon lapok közé tartozik, melyek még mindig nem elégednek meg a temérdek kiontott vérrel és ujjab repressáliákra ösztönzik a kormányt. Kegyetlenséggel nem lehet elfojtani ezen elemet, mely a communist partolja. Ez által csak hatalmas táp nyujatik a kiirthatlan, megtorlást tervező bosszúnak.

Az elfogatások még egyre tartanak Párisban. A commune s a központi bizottság el nem esett tagjai az egy Pyat kivételével mind kézre kerültek. A sokat emle-

getett Rossel ezredes f. hó 6-án fogatott el Párisban, hol elrejtőzködve tartózkodott a Saint-Germain boulevard egyik házában. Eszerint alaptalan volt egy angol lap ama hire, mintka Rossel Londonba érkezett volna. A rendőrség azt hiszi, hogy Pyat is Párisban lappang. A fegyverek nem szolgáltatottak még mind ki. Párisban új gyujtogatásoktól és felrobbanásoktól is tartanak, miután az aknák és torpédók egy része nem találtatott még meg. Napoleon titkos rendőrségének főnökénél, Hirvoix nevű embernél, ház-motozás tartatott és lakásán 3 sebesült felkelőtiszten kívül sok fegyver és lőszer találtatott. Hirvoix idejekorán ellillant. A bonapartisták egyáltalán igen mozognak Párisban. A hirhadt Palikao tábornagyon kívül Lebreton és Dugné de la Fancconnerie ismert bonapartista ultrák tartózkodnak Párisban.

Chambord gr. a francia trónkövetelők egyike Marseille-be érkezett, honnét egész csendben tovább utazott. E királyi sarjnak a papság körében sok párhíve van, sőt a hadseregben is élénk propaganda folyik érdekében.

Párisból sok utólagos tudósítás érkezik a végbeviitt rombolás és kárra vonatkozólag. A francia hivatalos lap egyik közleménye constatálván a legtöbb állami épület elpusztulását, azt mondja, hogy ez épületeknek nem szabad soká eltemetve maradniok a romok között. Minden áron helyre kell állítanunk műemlékeink homlokzatát — mondja a hivatalos lap. A mi az épületek belsejét illeti, a veszteségek pótolhatlanok. Egy nap alatt nem állithatni helyre oly remek műveket, melyeket századok létesítettek. — Annyi bizonyos, hogy állami segély nélkül az elszegényedett Páris nem lesz képes visszanyerni egykori fényét és gazdagságát.

Barbieux, a „Rappel” elfogott szerkeztőtársa szabad lábra helyeztetett, ellenben Poulet, a „Reveil” és „Marseillaise” egykori munkatársa elfogatott. — Grill, az ismeretes torzképrajzoló, ki a commune által május hó közepén a Luxemburg-muzeum gondnokává nevezetett ki, hasonlólag elfogatott.

A „Temps” közelebbi száma fölötté figyelemreméltó cikket tartalmaz, mely meglehetősen nyíltan kardoskodik az orleanisták mellett. Annál meglepőbb e fordulat a „Temps” részéről, mintán e lap sok éven át egész a legutóbbi ideig, a mérsékelt republikánus elvek képviselője gyanánt szerepelt. A „Temps” cikke egyszerűen azt mondja, hogy a legitimisták és orleanisták között nem jött létre fusió. Chambord gróf ismeretes klerikális manifestumát ostobaságnak nevezi a „Temps”, és nem hiheti, hogy azt akár Joinville herczeg, akár Aumale herczeg pártolják.

A KELET magán-távirata.

Feladatott Pesten, június 15. 10 ó. — p. d. e.

Érkezett: június 15 10 ó. 5 p. d. e.

Gablenz altábornagy nem a porosz diadal-ünnephez, hanem III. Frigyes Vilmos szobrának leleplezéséhez küldetett Berlinbe.

A boroszlói városi színház az előadás kezdetén kigyult és leégett.

A francia nemzetgyűlés f. hó 13-ki ülése-

mely valóján előmlött — arany szívet takart; közönyös a fájdalom iránt, készséges volt szolgálatra barátai, s nem egyszer idegenek iránt is. Minden méltatlanságot megbocsátott, minden sérelmet, — melylyel illeték — az emberi gyarlóságnak tulajdonított.

Évenként, néhány hetet d' If grófnő kastélyában szokott töltöni, ki családjának régi barátjánője vala. Kelleme modora, mindig egyenlő jó kedélye kedvessé tette őt az egész társaság előtt.

Ha a kastélyban belső zavar ütött ki, ő állott a két fél között, s csaknem mindig ő volt a béke helyreállítója.

Harmadnapja már, hogy a kastélyba jött, de nem hozta magával — ez alkalommal — szokásos kedvelt modorát; ezért ült elmerülve hallgatagon, a nélkül hogy része lett volna a társalgásban, dacára a nyugtalan kérdésösködő pillantásoknak, melyeket a grófnő reá vetett.

A kérdésre — melyet hozzá intéztek — a kapitány megrázkodott, mintha egy fájó emlék vonult volna át lelkén.

Nos kapitány ur! tegye meg e szívességet, folytatá a grófnő, ön egy költőnek volt barátja; mint bizalmasa beszélje el nekünk kalandjait, mintán ő nem érkezett azokat leirni.

Ha mostanig nem beszéltem el Anatole kalandjait — válaszolta a kapitány — azért tévém, mert féltem, elszomoritom önt, egy nehéz fájdalom lefestése által. De ha tovább is haboznék, rejtélyesnek tűnhetne föl tiszta élete, melybe nem vegyül szemrehányás, melyből mindenki olvashat, mint egy kitárt könyvből. Higgyék el fontos indokok szólnak a mellett, hogy fölvonjam a leplet egy igazi jó barát életéről, s hogy tetteit a vélemények mérlegére bocsásam. Önök mindnyájan ismerték Derly Anatole, ismerték becsét, azt is tudják, hogy őt bárki teljes bizalommal nevezhette barátjának.

S mégis a különféle rágalmak, meg vagyok győződve, önkig is elhatottak, rádollták, keményen elítélték Anatole; nekem érdekemben áll védelmezni őt. Megtörtént vele az is, mi minden nagy lelket meglátogat, midőn az az elöitélet áthághatlan sziklaja ellen küzd.

Ő elvesztette az egyenetlen harcot.

Most elmondom: miért küzdött, s mikép volt ő ártatlan oka annyi szenvedésnek.

(Folyt. köv.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Derly Anatole.

(G. Landeur beszélye.)

I.

Egy este, a heves zápor visszatartá d' If grófnő vendégeit. Néhány ifju társalgott egyik ablaknál, a szolgák rendezték az asztalokat a játékhoz; a hölgyek karszékeken félkört képeztek a kandalló körül; mert, noha még csak september volt, de az esték már kezdtek csipősökké válni.

Kevés idő múlva a férfiak a hölgyekhez közeledtek tágasabb lett a kör, s felvidulta társaság a wisth gyönyörtől.

Majd beszélgettek; vadászat, halászat, bálók, hangversenyek, regények, szinművek képezték a társalgás tárgyát.

A salon-társalgás e kedvencei még nem voltak ki-meritve, midőn a ház asszonya — egy 60 éves nő — egyik vendéghez fordulva — ki még nem vett részt a társalgásban — így szólott: Kapitány ur! rég ígéri már barátja, Derly Anatole, történetét, az alkalom az elbeszélésre ma este igen kedvező.

Igen! igen! azt a történetet, kiáltának föl a nők, élénk kíváncsisággal, várva a kalandokat, melyeknek hőse előtök ismeretes volt.

A férfi — kit a grófnő megszólított — 30 éves lehetett; nagy, derék, mogorva tekintetű, napbarnított; sűrű barna bajusza, mely ajkait fődé, harczias kinézést kölcsönzött arcának, mi a francia katonát különösen jellemzi.

Csonka jobbja — melyet kétségkívül valamely dicsőséges csatában vesztett el — s a vörös szalagrózsa, mely mellét diszíté, tanuskodának a férfui becsület s a katonai bátorságról.

Arczán a nyugodt lemondás kifejezése ült, mely első pillanatra mindenkit meghatott.

Nyugalmazott tábornok fia volt; Daruez kapitány, s korán lépett szolgálatba.

Szerencséje, s magas katonai képzettsége ragyogó állást látszottak számára kivívni. Szülei elhaltak, a szükség kényszeríté tüzelyről gondoskodnia.

Szabadságideje alatt ismeretséget kötött egy dús gazdag tőzsér leányával — Duthil Luizával.

Luiza igen csinos, kedves, növendék leány volt, ki — elcsábíttatva a tiszt külseje által — s remélve, hogy egykor tábornoknő lehet, s a Tuillériák báljában részt vevend, nem habozott odaengedni magát a kapitány iránti szerelemnek.

A kapitány nem akart pénzért nősülni, hitte, hogy Luizában összpontosulva vannak már mind a szív, mind a lélek legszebb tulajdonai, melyek őt boldoggá teendik — megkérte kezét s el is nyerte azt. Ily körülmények közt találta őt a Krimi háború. A kapitánynak el kellett utaznia s az esküvőt elhalasztották visszatértéig. A kapitány csapatja élen ama boldogságon merengett, mely reá otthon várt, midőn egy muszka, Sebastopol falai alatt, jobb karjától fosztotta meg. Levágott karjára nézve a kapitány egy hangját sem hallatá az elesügedésnek, a szenvedés egyetlen könyecseppet nem esalt ki szeméből; tudta már mibe kerül a dicsőség. Első gondolata Luiza, első tette volt visszaadni az ígérteket, melyet neki Luiza fön.

Luiza elég bátor volt azt, elfogadni; nem tudta fölfogni a kötelesség nagyságát, melynek alárendelte magát, midőn egy katonának adta szívét. Csak a valódi igazságra hallgatott, mely szerint egy tőzsér leány csak többre számíthat egy kapitánynál. Egy váltó ügynökhöz ment nőül s Olaszhonba költözött, mert igaz az, hogy e világon a szívtelenek a valódi boldogok.

A kapitány szánakozott fölötté. Nem szeret — mondá hidegen; aztán, — tévé utánna mosolygva: bizonyos dologban még jól fog a szerencsétlen eredmény, ha nem vesztettem volna el karomat, egy szívtelen hölgy lenne nőm, kinek egyedüli célja lett volna, hogy engem boldogtalanná tegyen.

Folyamodj, — buzditák barátai — valami hivatalért; a kormányzó ismeri érdemeidet, nem fog megtagadni semmit.

Soha! felelé; én katona vagyok, a hivatalt méltóbb embereknek hagyom, végre is nőtlenséget fogadtam, örököseim nincsenek, a mi pedig engem illet, elég gazdag vagyok.

A kapitány nem volt közönséges ember; a szenvedés megvénité, de — ritkaság! — el nem csüggeszté férfiságát.

A látszólagos komorság, mely e katonát jellemző s

ben többek közt a nemzeti védelem kormánya tetteinek megvizsgálására tett indítványt elfogadta. Trochu beszéde oly hosszú volt, hogy folytatását a nemzetgyűlés másnapra halasztá.

A német parlament a tábornokok dotációjára 4 millió tallért megszavazott.

Az olasz kormány július elsején Rómába teszi át székhelyét s a parlament is oda hivatik össze. A hatalmak helyeslőleg nyilatkoztak a pápának adandó garanciák tárgyában hozott törvényről.

NAPI HIREK.

— A pesti sajtó nagy megütközéssel regisztrálja azt a hírt, hogy a trónörökös magyar történelmi tanárul Frankl Vilmos, esztergomi kath. tanár lenne kizemelve. Mi úgy tudjuk, hogy Frankl Vilmos ur tanuló korában néhány egyetemi pályadíjt nyert meg alapos és elfogulatlan történelmi művével, mi aztán az akkori primás, Scitovszky, szemében szálka volt s alkalmat adott arra, hogy Franklnak értékre adassék, hogy az ut, melyen megindult csakis falusi káplánságra vezethet. Ekkor kellett aztán Horváth Mihály derék kézikönyve helyett nemzetellenes magyar történetet kiadni s Frankl V. — főpapi intére — rehabilitálta magát azon szomorú hírv könyv írása által, melyet a bold. Eötvös, kormányra léptekor, azonnal kitiltott a tankönyvek sorából. Ilyen előzmények után, természetesen, senki sem nyughatik bele abba a gondolatba, hogy a leendő magyar királyt egy ilyen ember tanítsa egy magyar történelme. Különben a P. L.-ban örömmel olvassuk azt a határozott állítást, hogy minden dementi daczára csakugyan Rónai Jácint, a volt menekült, szolított fel ez állomásra s már október vagy november hónapban meg is kezdí nagyhorderejű működését.

— Maros-Vásárhelyről többszörös tudósítást veszünk, melyek egyértelműleg arról értesítenek, hogy báró Orbán Balázs szélsősködő dictioja igen sok balközépinek nyitotta föl szemét, minek folytán mind általánosabb viszhangra talál az eszme, hogy a képviselőségre jogtudoz Vályi Gábor, Maros-Vásárhely kitűnő szülőtte, jogakadémiai volt tanár, jelenleg Marosszéki törvényszéki ülnöke emeltessék. A derék tudós, ki annak idején a pesti egyetem díszje volt s ki azóta szerény elvonultságban a komoly tanulmányok terén ernyedetlen buzgalommal haladott, méltó díszére is válnék a székség fővárosának. Vályi Gábor a bold. Dózsa Elek unokaöccse s e tekintetben is méltó utóda lenne az országgyűlés egykori alelnökének. Szerencsét kívánunk M.-Vásárhelye e szép választásához.

— A sétatér-utca egy dísztelen helye most már el fog tűnni. Mint halljuk a ferenczrendiek helybeli házfőnöke e rendtől engedelmet kért a sétatér-utcai dísznólas telkek eladására. Talán be fogja látni a rendi kormány, hogy a t. házfőnök ezen szándéka nem csak Kolozsvár szépülése czéljából hasznos, hanem a rendre nézve is előnyös.

— A most lefolyt Antal napi országos vásár nagyon szegényesen ütött ki. A sátrak alig láttak látogatót, s bizony sátrakban is nagy volt a hiány; ennek oka a rossz időjárásban keresendő, mert a folytonos ezözés miatt a falusi nép nem igen jöhetett a városba.

— A helybeli jogakadémiai ifjuság f. hó 24-én az aréna helyiségben táncvizigalmat rendez, melyhez a meghívók már szétküldtek. A jövedelem a jogász segélyző egylet javára fog fordíttatni.

— A helybeli kir. meteorológiai észlelde számára Kenessey osztálytanácsos egy Fortin-féle légsúlymérőt hozott; ezen igen szép eszköz a központi meteorológiai észleldeben több hónapon át összehasonlított az ottani eszközökkel s azért a helybeli észlelde igen jó hasznát veheti.

— A „kolozsvári-dalkör“ f. hó 17-én szombaton az „Ujvilágban“ zártkörű dalestélyt ad, következő műsorozattal: I. „Dalszabadság“ Marschnertől, éneklő a kar. II. „Kérdeztem a rózsát“ Thern Károlytól, éneklő a kar. III. „Azt gondolom“ népdal, tenor-solo, éneklő Szijártó Ferencz. IV. „Egyetlen virágom“ Hann M.-től solo-quartet, előadja négy működőtag. V. „Vadász bordal“ Zimay Lászlótól, éneklő a kar. VI. „A gyermek álmái“ kettős solo-quartet Hann Mártontól előadja nyolcz működőtag. VII. „Kápolna“ Beckertől, éneklő a kar. VIII. „Tavas“ Hanntól, éneklő a kar. Az egylet újra-alakulása óta ezen első dalestélyen, csak is a meghívottak vehetnek részt. Kolozsvárt 1871. június 15. T. Nagy Imre, egyt. jegyző.

— Iparkiállítás Segesvárt. Mint 3 év óta évenként, úgy az idén is, a segesvári iparegylet alapszabályai értelmében iparkiállítást rendez, mely június 18-án nyílik meg és június 20-án záratik be. Kiállítatnak minden Segesvár városi és székbeli iparos készítményei. A legjobb készítmények első jutalomdíjjal egy ezüst forint nagyságú és értékű éremben részesülnek. Az érme megszerzése és más költségek fedezésére az iparegylet sajátjából 200 frtot áldoz. A honi ipar kedvelőinek az iparegylet ilyes működése csak örvendetes lehet, s mi is ohajtjuk, hogy a segesvári iparosok ezen kiállítás által a legszebb eredményben részesüljenek. A legérdekesebb kiállítók neveit, a kiállítás után, közölni fogjuk olvasóinkkal.

— A szent-lászlói szerencsétlen kárvallottak javára újabb adakozásokat vettünk tiszt. Herczeg Sándor ref. lelkes ur útján, N.-Almásról és pedig: Herczeg Sándor 3 frt, Karácsonyi János, postamaster 1 frt, a ref. egyház hívei 8 frt 50 kr, a ref. egyház pénztára 2 frt, összesen 14 frt 50 kr. Főt. Kriza János urtól is vettünk 3 frtot e czélra. Az eddigi adományok összege 366 frt 50 kr. Ez összegből 314 frtot már korábban átadtunk Domján Ferencz, szent-lászlói ref. lelkes s segélyező bizottság tagjának, a gyors segély kiosztása végett; a további gyűjtés eredményét szintén e bizottság kezéhez juttatjuk. Itt említjük meg azt is, hogy csak most és véletlenül értesülünk városunk egy derék polgárának szép tette felől, ki az égés után azonnal gyűjtést rendezett ösmerői közt,

melynek eredményeül pénzt és egy szekér élelmi cikket vitt és osztott ki a szerencsétleneknek. Nem bántjuk meg t. polgártársunk gyöngédségét aival, hogy nevét kiirjuk, mert, mint látszik, ő igazán betölti a szép szót: bal keze sem tud róla, mit a jobb tett.

— A kolozsmegyei iskola-tanács tegnap tartá rendes évnegyvenes gyűlését. A folyó és lényegtelenebb ügyek mellett két érdekes tárgya volt e tanácskozásnak. Egyik azon indítvány, hogy látva a felekezeti iskolák községek-ké való átalakításának sokszoros nehézségeit: az iskola-tanács kérelmezze az oktatásügyésznél a megyék alkalmas pontjain állami rainta néposkolák föllállítását. A gyűlés hosszas vita után abban állapodott meg, hogy bizottmányt nevezett ki, mely a Kolozsmegyei viszonyok tekintetbe vételével jelöljön ki, két vagy több pontot, hol ilyen állami mintaoskolák fölláttatandók lennének, tervet készíttvén az iskolák minőségére nézve is. Ugy halljuk az egyik kiszemelt pont B. Hunyad lesz. A másik tárgya a községi kurtakocsmák jövedelmének kérdése volt, melyet régebben több község a felekezeti iskoláknak ajándékozott, 1869-től fogva azonban a megyei tisztség visszaparancsolt a községek pénztáira. E fölött több község folytat vitát a szolgabírákkal és tisztséggel, s ez okon indítvány tette a tanácsban, hogy ez lépjen föl támogatól az iskolák javára; a tanács meg is ígerte morális támogatását. E tárgya különben visszatérünk.

— Vasúti menetrend. A keleti vasútnak nagyváradi-kolozsvári vonalán a mai naptól fogva új menetrend lépett életbe, melyet tegnapi lapunk egész terjedelmében közöl a közgazdasági rovatban; kiemeljük belőle a legfőbb pontokat azon megjegyzéssel, hogy a vasút pesti középítő szent indul és érkezik, a mi Kolozsvárt 18 percznyi különbséget tesz, azaz a kolozsvári óra 18 perczcel jár előbb mint a vasúti. A szerint a menetrend: Kolozsvárról indul a személyvonat reggel 5 óra 15 perczkor, érkezik Nagyváradra 10 óra. 51 perczkor; a vegyesvonat indul Kolozsvárról d. e. 11 óra 30 perczkor s érkezik Nagyváradra esti 8 óra 6 perczkor. Nagyváradról indul a személyvonat d. u. 5 óra 10 perczkor s érkezik Kolozsvárra esti 10 óra 40 perczkor; a vegyes vonat indl Nagyváradról reggel 4 óra 45 perczkor s érkezik Kolozsvárra d. u. 2 óra 21 perczkor.

— Világ vége. Egy régi jóslat, mely Nostradamus „Centuries“-ében így olvasható.

„Quand Georges Dieu crucifiera,
Que Marc le ressuscitera,
Et que Jean le portera,
La fin du monde arrivera.“

(Mikor György fogja fölleszteni, Márkus föltámasztani, János körülhordozni az urat, akkor érkezik meg a világ vége.) Ugy látszik e szerint, hogy azok, a kik 1886 ig élni fognak, meglátják a Mesiást, mert 1886-ban Szent György napjára esik nagy péntek, vagyis Krisztus fölleszítésének napja; Szent Márk napjára husvét, azaz a föltámadás és Szent János napjára Urnapja, azaz az Ur ünnepélyes körülhordozása.

— Bihar megye különböző vidékeiről igen szomorú tudósításokat olvasunk. A folytonosan hulló eső a mezei munkát hátráltatja. A kapálás ideje is itt volna, de nem lehet hozzáférni, mert a burján anynyira fölverte hogy talán meg sem lehet kapálni. Szántani sem lehet, mivel a talaj nagyon lágy. A buza pedig megdőlt már is. Szóval gazdáinkra a lehető legmostohább időjárás következett be. Erdély különböző részeiből is sok panasz hallatszik, hogy a vetések a rossz időjárás miatt igen rosszul állanak.

— Heinrich Kadich alezredes, klosterbrucki állami ménes igazgatója, számos érdemeiért nemesi rangra emeltetett és pedig a következő hangzatos czímmel: Oberst Lientenant Heinrich Kadich Edler von Pferd. Ezen sajtáságos praedicatum keletkezettének történetéhez csak annyit jegyzünk meg, hogy az új nemesnek mindig magának szabad előnevet választani, Kadich pedig három akart magának választani: von Huf, von Fohlgarten, von Perd. Az utóbbit tartá aztán a leghangzatosabbnak.

— Különös műtétet végezett néhány hét előtt Glasgow-ban egy fogorvos. Mander állatsereglete a városba jött, egy igen pompás oroszánnyal, mely oly nagy mértékben szenvedett fogfájásban, hogy enni sem akart. A hatalmas állat nem hült meg ugyan, fogfájása egy általában nem származott civilisatioi bajból, ellenkezőleg egyenletlenségben állott gazdájával, ki nem tehetett egyebet mint vasruddal szájához csapott s ezzel egyik fogát összezúzta, de e fogtól meg kellett az állatot szabadítani, természetesen annak ellenzése daczára. Az oroszánny két első lábát a rostélyhoz kötötték, szájába rudat helyeztek s nagy fáradsággal sikerült a fogat kihuzni, miután az oroszánny roppant ellenállást fejtett ki. A műtét szerencsés sikerülte után az oroszánny büszkén látszólag vigabban lépdelt kalitkájában föl s alá.

KÖZGAZDASÁG.

A magyar jegybank és magyar bankügy.

II.

(K. L.) Egy magyar jegybank felállítására eszméjét, az újabb időben, a pesti 1869-iki pénzváltás merítette fel. Mindenekelőtt tehát a pénzváltás természetéről kell megemlékeznünk.

A bécsi nemzeti bank 1869. aug. 28-áról egy rövid hirdetést tett közzé, melyben csak annyit jelentett a pénzváltásnak, hogy discontóját sept. 1-től 4-ről 4 1/2%-ra fogja emelni. E rövid közlemény nem csekélyebb volt, mint vészharang meghuzása, mely az illetők előtt nem jelentett kevesebbet mint azt, hogy a hitel áramlata oly hullámokat hány, hogy a nemzeti bank töltéseit elszakasztással fenyegeti.

Pár nap alatt a rémület általánossá lett... A hitel megcsökkent... a pénz a hullámoktól fenyegetett térről elvonult... az értékpapírok becsé aláesett... megkezdődtek a bukások... s egy sereg ember, ki tegnap még gazdag volt, másnap a prolétariatus seregébe esett le.

Felállíták, s nem akarjuk megdönteni az elnevezést, hogy ez volt az első magyar pénzváltás. Ha beszámítjuk, hogy a hamis veretű pénzekből eredő válságot őseink is ismerték, leszámítjuk a Rákóczi- és a 48-ki forradalomra következő nemzeti pénzváltásokat, mint más természetűeket, az 1811-ki mint birodalmi pénzváltást, ezt csakugyan elsőnek nevezhetjük; mert ez volt az első, melyet magunk illetőleg féket ragadtott speculativ szellemünk idézett volna elő, ha sajátlag e válság oka mélyebben nem feküdne, mint saját hibánkban.

A pénzváltás, mint a hitel e járványa, mely a börze nagyobb csatázásait épen úgy nyomban követi, mint a pestis és a marhavész a hatalmasságok nagyobb hadjárait, csakugyan most jelent meg a magyar földön először.

Mint már az 1857-ki, jellegére nézve inkább bécsi-nek mondható pénzváltás alkalmából, a Magyar Sajtó 1857 nov. folyamában felemlítém: pénzváltás csak ott lehet, hol hitel van. Minden nemzet kezdetben termény — majd pénz gazdaságot űz, mi azonban a nemzetet csak a szűk mindennaphoz juttatja: míg át nem vág oda, hol a mai civilisatio áll, oda, hol a termény- és pénzületi kereskedés helyébe, a hitelleli kereskedés lépett, s mivel a hitelleli üzérkedés, mit a visszaélés nyomban követ, koronként minden bizonynyal maga után vonja a pénzváltást: a termény-gazdaszat hazai fontosságáról, mint olyanról, melynek nemzetünk legszebb jellemvonását, haza és szabadság-szeretetünket, lelkesedni tudó hősiességünket köszönhetjük tehetségeinkhez képest, hat cikkben szóltam.

Azóta a helyzet megváltozott. Az alkotmányos élet kivívása, alkotmányunk és édes hazánk biztonságba helyezése, egy sereg szellemi erőt szabadított fel, s egy sereg észnek és pénznek nyitotta meg a pénz és hitel gazdaság sorompóit; s pár év alatt oda fejlődöttünk, hogy mintegy 250 pénzüintézet s ugyanannyi társas ipartársadalmi vállalat működik a hazában, s utjában vagyunk, hogy hazánk és alkotmányunk biztosítása után, iparunkat, kereskedésünket és pénzügyünket is biztosítsuk, magunkat a bécsi nyomás alól e részben is emancipáljuk.

A változott helyzettel, a megkezdett hitel-gazdasággal együtt azonban, azonnal becsapott a pusztító járvány. Alig szállt tengerre a magyar, s a tengeri betegségek be kellett következni.

Fájt a tanpénz, mert szokatlan, pedig arra, hogy a pénzváltás nem volt utolsó, hogy a maholnap jövő a vidéki városokat is fogják érinteni, arra készen kell lennünk.

Mert ha a világ-pénzváltások meg-megújulására gondolunk, ha csak a jelen és a mult században felmerült és lezajlott pénzváltások évsorát felidézzük, s elgondoljuk, hogy az 1717, 1720, 1741, 1792, 1797, 1800, 1805, 1811, 1814, 1816, 1825, 1837, 1847, 1857, 1864-ki kereskedelmi és pénzváltások egy-egy része majdnem egész Európán és Amerikán pusztított: azon 10 milliónyi vesztés, melybe a pesti piac 1869-ben sodortatott, nem is vesztés ehez képest, mit a világ pénzüpiacok ez említett években vesztek, s ahöz képest, melybe egy új pénzváltás magát a nemzetet sodorhatja.

A pénzváltás járványa, vihara előtt nem lévén kitérés, szükség tehát, hogy a nemzet fellépésének szilárdítására mindent megtegyen. Mert, midőn a pénzváltás már beállt, s a pénz urai mintegy Shylok megjelennek, s a nemzet mint Antonio fogadja a hirnököket, kik jelentik, hogy hajó után hajó sülyedt; kell birnia a hidegvért, hogy a font hust, mert ígérte, Shylokjának kivágni engedje. Mert ha kereskedést, ha ipart akarunk: a hitel, az adott szó szentsége — mindenek előtti.

S hogy a nemzet újra meg újra Antonio sorsára ne jusson, a pesti pénzváltás alkalmából felmerült a magyar bankjegy kérdés, hogy miként, arról a jövő számban.

Távíratí tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Jun. 14-én 5%. Metalliques 100 frt 59.—. Kamat —. 5%. Nemzeti kölcsön 100 frt. 68.95. 1860. Kölcsön 99.70. Bankrészevény 794. Hitelintézeti részvény 200. frt. 788.—. London 10 ft. st. 100 frt. 23 1/4. kr. 124.20. Ezüst 122.10. Cs. kir. arany 5.89. Napoleondor 9.85 1/10.

Urbéri kötvények: Magyarországi 79.80. Temezi 77.75 Erdélyi 76.50. Horváthországi 85.75.

Felelős szerkesztő Szász Béla.

Nyiltér*)

Idegenek névjegyzéke

a Biasini szállodájában Kolozsvárt, Junius — 13-án 1871.

Dániel István, birtokos, Járaból. Török Károly, szolgabíró, B.-Hunyadról. Hollaki Albert, Somlyórol. Makrai Aladár, birtokos, Deézsről. Stoltz, vasuti gyakornok Kolozsvárról. Schvimmer, sókereskedő, N.-Váradról. Rozgonyi Aurél, Kolozsvárról. Báró Bánff János, birtokos, Beresztelkéről. Gr. Teleky Gusztáv, családijával, Pestről. Br. Jósika Leó, birtokos, Pestről. Klein Henrich, malom-mester, Aradról. Lészay Ferencz, birtokos, M.-Nádasról. Rimen Mihály, birtokos, Tekéből. Török Leopold, birtokos, Tekéből. Bányay Mihály, birtokos, Tekéből. Wallerstein, géptulajdonos, M.-Vásárhelyről. Biró József, birtokos, Restről. Máthé János, kerületi orvos, B.-Hunyadról. Lázár Antal, lelkes, Jegenyéből. Kilyén Samu, b.-hunyadi szolgabíró. Biró Domokos, Sárdról. Ajtay Samu, birtokos, Faragórol. Bodó Bertalan, birtokos, Sz.-Ujvárról. Turcsa Imre, segédszolgabíró. Gr. Lázár Jenő urnő Medgyesfalváról. Enyedi Károly, kereskedő, Medgyesfalváról. György Klára, Somlyórol. Br. Rottenthal, M.-Vásárhelyről. Ajtay Gábor, birtokos, Meződombról. Ignátz Károly, lelkes B.-Hunyadról. Hiri János, birtokos, N.-Váradról.

*) E rovat alatt közlőttekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a szerk.

